



Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:20.09.2020 ✓Accepted/Kabul:05.12.2020

DOI:10.30794/pausbed.797467

Araştırma Makalesi/ Research Article

Tokdemir, E. ve Hatipoğlu, E. (2021). "Türkiye Temelli Veri Toplama ve Küresel Uluslararası İlişkiler Yazını" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2021 Sayı 42:Özel sayı 1, Denizli, ss. 075-089.

## TÜRKİYE TEMELLİ VERİ TOPLAMA VE KÜRESEL ULUSLARARASI İLİŞKİLER YAZINI

Efe TOKDEMİR\*, Emre HATİPOĞLU\*\*

### Özet

Türkiye, gerek tarihsel zenginliği, gerekse bulunduğu coğrafi konum itibarıyla farklı boyutta birçok uluslararası ilişkiler (Üİ) sürecini bölgesinde yaşayadurmaktadır. Gerek Türkiye'nin diğer ülkelerle kurduğu diplomatik, askeri ve ekonomik ilişkiler, gerekse Türkiye'nin sınırları içinde yaşadığı uyumsuzluklar küresel Üİ yazını için farklı çözümleme düzeylerinde nitel ve nicel veri üretmektedir. Şu ana kadar Türkiye üzerine ve/veya Türkiye'den toplanmış birçok veri kümesi küresel Üİ yazınındaki birçok tartışmayı zenginleştirmiştir. Bu tartışmalar, devlet-dışı aktörlerin siyasi yapılanmasından ülkelerin uluslararası barışı koruma faaliyetlerine katkılarının belirleyenlerine kadar geniş bir tayfta gerçekleşmektedir. Bu çalışmadaki ana savımız, Türkiye'de toplanacak birçok verinin küresel düzlemde ilgi görebileceği, bu verilerden oluşturulacak veri kümelerini tanıtacak makalelerin başlı başına prestijli dergilerde yüksek atıf olarak yayınlanma potansiyelinin olduğudur. Türkiye temelli Üİ verilerinin uluslararası yayına evrilebilmeleri için bazı koşulları sağlamaları gerekmektedir. Bu koşulların en önemlisi toplanacak verilerin mevcut küresel tartışmalar ışığında çerçeveselendirilmesi, bu verilerden oluşturulacak değişkenlerin inşa geçerliliğinin ise sağlam bir kuramsal temel üzerine oturtulmasıdır. Verilerin ölçüm ve kodlama süreçlerinde hem bugünün popüler tartışmalarına hem de bu tartışmaların gelecekte evrilebileceği diğer araştırma sorularına katkıda bulunma potansiyeli dikkate alınmalıdır. Ortaya çıkan veri kümesinin küresel ve demokratik erişiminin sağlanması ve bu süreçte etik standartlara sıkı sıkıya bağlı kalınması, toplanan verilerin yayın haline dönüştürülmesi sürecinde takip edilmesi gereken diğer elzem noktalardır. Makalemiz, son yirmi senede ülkemizden çıkan veri toplama çalışmaları üzerinden savlarımızı detaylandırmakta ve günümüz Üİ yazınındaki bazı popüler tartışmalara Türkiye temelli katkıda bulunabilecek bazı veri seti önerileriyle sonuçlanmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** *Türkiye, Uluslararası İlişkiler, Veri toplama, Kantitatif veri.*

## DATA COLLECTION IN TURKEY & GLOBAL INTERNATIONAL RELATIONS

### Abstract

Turkey experiences various multidimensional issues and problems regarding the field of International Relations (IR) due to her geopolitics and historical legacy. As a result of Turkey's diplomatic, military, and economic relations with the regional and global powers as well as discordances and instabilities Turkey experiences in the domestic politics produces both qualitative and quantitative data in all levels of analyses within IR. As a matter of fact, existing data on Turkey, or collected from Turkey have enriched the many debates ongoing in Global IR including, but not limited to, the activities and structures of non-state armed actors, states' contributions to international peacekeeping operations, various factors impacting the commitment to and level of foreign aid. In this manuscript, we argue that data collection efforts in Turkey would contribute to the ongoing debates within the field by reaching beyond the limits of Turkish politics, and hence, could be published in top-ranked journals

\*Dr. Öğr. Üyesi, Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ANKARA.  
e-posta:efe.tokdemir@bilkent.edu.tr (<https://orcid.org/0000-0002-9579-1292>)  
\*\*Doç. Dr., Sabancı Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İSTANBUL.  
e-posta:emrehatip@sabanciuniv.edu (<https://orcid.org/0000-0002-5927-4423>)

of the field attracting attention by leading scholars. Yet, we believe, such efforts should fulfill some of the conditions prior to publication: First and foremost, these data collection efforts must build upon the global theoretical debates. Second, coding and measurement of data must comply with the recent rules and regulations and should be informed by the contemporary research questions. Accessibility to the data must be provided, and ethical guidelines in data collection and analysis processes must be strictly followed. We discuss our arguments in detail by investigating the data-collection process of multiple datasets generated in Turkey and explain how they offer to the global IR literature.

**Keywords:** *Turkey, International Relations, Data collection, Quantitative data.*

## 1. GİRİŞ

Siyaset Biliminin (SB) ivme kazandığı 20.yy'ın ilk yarısını müteakip Uluslararası İlişkiler (Uİ) alanı SB içerisinde başat bir hale gelmiş, hatta başta Avrupa ve ülkemiz de dahil birçok bölgede ayrı bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Eklektik bir alan olan Uİ Soğuk Savaş'ın sonuna kadar olan dönemde daha çok teorik çalışmaların hüküm sürdüğü, çoğunlukla sistem ve devlet seviyesi analizlerin yer bulduğu bir alan olarak SB familyasının görece olarak stabil kollarından biri olarak kalmıştır. Şüphesiz ki bu süreçte Uİ disiplini içerisinde de birçok farklı teorik görüş ve metodolojik yaklaşım çatışmaları yaşanmıştır, ancak alanın gerek içerik gerek paradigmatik dönüşümün Soğuk Savaş'ın getirdiği iki kutuplu ve ABD-Sovyetler çekişmesi üzerinden tanımlanan dünya düzeninin çökmesiyle iyice belirginleştiği söylenebilir. O zamana kadar daha çok bölgesel/ülkesel analizler süper güç çatışması da denkleme sokularak yapılırken, Soğuk Savaş sonuna doğru alanda bölgesel/ülkesel çalışmaların mutlak hakimiyeti gevşemiş, konu bazlı uzmanlıklar gelişmiş, dış politika-iç politika bağlantısı üzerinden siyaset biliminin diğer kollarına uzanılmış ve disiplinler arası ve üstü çalışmalar yardımıyla metodolojik yaklaşımlar çeşitlenmiştir. Bir diğer deyişle “yeni Uluslararası İlişkiler” çok boyutlu, sosyal bilimlere metodolojik açıdan entegre ve hatta sosyal bilimlerdeki yeniliklere öncü, doğası gereği çok disiplinli benimsenmiş bir alan haline gelmiş, sadece devletler arası ilişkilere değil, devlet-dışı silahlı aktörlere de odaklanan, uluslararası kurum ve kuruluşları çalışan, devlet bürokrasinin uluslararası denkleme oynadığı rolü inceleyen ve hatta birey seviyesindeki farklılıkların uluslararası sistem ve devletler arası ilişkilere etkisini araştıran bir alan haline gelmiştir.

Uİ akademisyenleri bu değişimin sonucu “hayaller ve hayatlar” arasında oluşan farkı belki de en yakından gözlemleyenler olarak öne çıkmaktadır. Bir yandan Uİ çalışmaları “bolca ağdalı dille yazılmış kalın kitap okumak, zengin bir kelime haznesiyle Türkçe ve İngilizce uzun yazılar yazmak, ve etkileyici bir belagatle analizler yapmak” döngüsünden ibaret sayılırken Uİ akademisyenleri Afrika’da insan hakları örgütleriyle sahada bulunmakta, yılların çabası sonucu alınan özel izinle yabancı devlet arşivlerinde belge taramakta, sokak sokak planlayarak anket yapmakta, eski gazete kupürlerini inceleyerek veri toplamakta veya binlerce satır kod yazarak inşa ettiğimiz teorik simülasyonlar üzerinde çalışmakta. Bu örnekler çoğaltılabilir, ama özetlemek gerekirse Uİ yazını çok hızlı dönüşmekte ve bu dönüşüm coğrafyanın her yerinde aynı süratle cereyan etmemektedir<sup>1</sup>. Bu noktada küresel ölçekte organize edilen, Türkiye’de de tekrar edilen ‘Teaching, Research & International Policy’ (TRIP) projesi 2017-2018 sonuçlarını biraz incelemek aslen küresel boyutta Uİ alanında yaşanan dönüşümü ve bu dönüşümün Türkiye ve dünyanın geri kalanında nasıl gerçekleştiğini anlamak için verimli olacaktır.

Türkiye’de alan çalışmaları halen Uİ yazınının ana alanlarından biridir. Dünya genelinde kendini Uİ uzmanı olarak tanımlayan akademisyenlerin %8’i alan çalışmaları yaptığını ifade ederken Türkiye’de bu oran %20 civarındadır. Gerek Türkiye’de gerekse dünyanın geri kalanında da alan çalışmalarının en çok odaklandığı bölge ise Orta Doğu coğrafyası olarak öne çıkmaktadır. Hatta *American Political Science Association* 2020 senelik buluşmasında sunulan makalelerde Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerini temel alan çalışmalara bakınca Türkiye üzerine yazılanlar açık ara farkla birinci sırada yer almaktadır (APSA, 2020). Bu bilgiler ışığında Türkiye’deki Uİ camiasının küresel akademik talebe cevap vermek anlamında avantajlı bir şekilde konumlandığı söylenebilir. Üstelik konu bazlı bakıldığında Türkiye’deki Uİ camiasının önümüzdeki süreçte uluslararası terörizm, bölgesel parçalanma/ayrılma, etnik çatışmalar, uluslararası göç, Suriye’deki iç savaş gibi konuların gündeme daha sık geleceğini düşünmesi de bu avantajın farkındalığını göstermek açısından önemlidir.

<sup>1</sup> Uİ’nin küresel ve Türkiye özelindeki dönüşümü ve durumunu çok daha detaylı ele alan çalışmalar için Aydınli (2019; 2020) ve Bilgin (2008; 2020) çalışmalarına bakınız.

Bir diğer deyişle Türkiye'deki Uİ camiası sadece Türkiye içinde değil Uİ alanında küresel boyutta akademik katkı sunabilecek elverişli bir ortama sahip gözükmemektedir. Ancak Uİ alanının geçirdiği dönüşümün gerisinde kalınması bu katkının küresel düzeyde verilememesinin başlıca nedenlerindedir. Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi alanları son yıllarda giderek daha süratli bir şekilde paradigmatik ve metodolojik ilerlemelere sahne olmaktadır. Metodolojik oryantasyon açısından bakılacak olursa niceliksel yöntemleri benimseyen akademisyen oranı Türkiye'de %13 iken dünya genelinde %17, Uİ'nin lokomotifliğini yapan ABD'de %26'dır. Buna karşılık bir metod olarak "politika analizi"ne başvurduğunu söyleyenlerin oranı Türkiye'de %31 iken dünya genelinde %13, ABD'de ise %9 ile sınırlı kalmaktadır. Hakeza Köstem ve Şen (2020)'in Türkiye'de uluslararası politik ekonomi üzerine yaptıkları çalışmada göstermektedir ki incelenen konu üzerine basılan 108 makaleden sadece 3'ü kantitatif ampirik veri kullanmıştır. Metodolojinin üzerine oturduğu teorik/paradigmatik yaklaşımları incelemek ortaya konan bu tabloyu daha da netleştirmektedir: yazılarında uluslararası ilişkilerin konvansiyonel makro teorilerini kullanmadığını belirtenlerin oranı Türkiye'de %8 iken, ABD'de %33, dünya genelinde ise %27'dir (TRIP, 2017; Aydın ve Dizdaroglu, 2019).

Bu bilgiler ışığında toparlamak gerekirse Türkiye'de Uİ çalışmak küresel ilgi ve alaka açısından avantajlı bir konumda olmak anlamına gelebilecek iken, Uİ'ye paradigmatik ve metodolojik yaklaşımımız bu fırsatı ortadan kaldırmaktadır. Türkiye'deki Uİ yazını hala çoğunlukla konu bazlı değil, ülke/bölge odaklı olup, var olan makro teorilerle devletler arası ilişkileri anlamlandırmaya yönelik ilerlemektedir. Bu bağlamda da orijinal veriye dayalı bilgi üretiminin ihracından ziyade, Batı kaynaklı teori ithalatıyla bilgi üretimi yapılmaktadır. Orijinal veri toplama yetersizliği sonucunda bilgi üretiminin ötesinde üretilen bilginin yayımı anlamında da ciddi dezavantajlar oluşturmakta, Türkiye temelli akademisyenlerin dünyanın seçkin dergilerinde yer bulması zorlaşmakta ve böylece küresel okuyuculara erişimi kısıtlanmaktadır.

Bu makalede Türkiye temelli verinin niçin değerli olduğu, nereden ve nasıl toplanabileceği anlatılacak, veri toplarken yapılması ve kaçınılması gerekenler anlatılacak ve böyle bir aktivitenin yerel ve küresel uluslararası ilişkiler yazınına nasıl katkı verebileceği üzerinde durulacaktır. Makalenin devamında önce Uİ alanının geçirdiği dönüşüm ve bu dönüşümün metodolojik yeniliklerle birleşince yerel ve özgün veriyi ne kadar değerli kıldığı aktarılacak, sonrasında bağlamda kopuk toplanan verinin anlamsızlığı gösterilecektir. Son olarak da birçok örnekte "ulaşılması zor olan" yerelden özgün veri toplayarak küresel soruların cevaplanmasının katma değeri üzerinde durulacak, Uİ'nin farklı alt dallarından Türkiye temelli başarılı veri toplama süreçleri incelenerek pratik edilecektir.

## **2. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE VERİNİN ÖNEMİ**

İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren SB ve Uİ çalışmalarını artarak şekillendiren davranışsal devrim, sosyal yapı ve süreçlerin sebep-sonuç ilişkisiyle açıklanabileceği, benzer nedenler deneyimleyen yapı ve süreçlerde benzer sonuçlar görülme şansının önemli ölçüde arttığını öne sürmektedir. Bu doğrultuda yapılan araştırmalar hem neden hem de sonuçların gözlenebilir ve ölçümlenebilir değişkenler olduğunu varsayar. Örneğin, realist yazında sıkça rastgeldiğimiz "iki ülke arasındaki güç dengesi, o iki ülke arasındaki ilişkiyi barışçıl kılar" savında iki ülke arasındaki güç ilişkisi (güç dengesinin varlığı, iki ülkenin güçlerinin birbirlerine olan oranı) nedeni (bağımsız değişkeni), bu iki ülke arasında savaş çıkma olasılığı ise sonucu (bağımlı değişkeni) oluşturur. İkinci bir örnek olarak "düşman ülkeye sınırı olan ülkelerde iç savaşlar daha uzun sürer" savını ele alalım. Burada bir ülkenin bir düşman ülkeye sınırı olup olmaması nedeni (bağımsız değişkeni), o ülkede ortaya çıkabilecek bir iç savaşın beklenen süresi ise sonucu (bağımlı değişkeni) oluşturur. Burada yapılan varsayım, bağımlı ve bağımsız değişkenlerin gözlemlenebilir ve ölçülebilir olduğudur.

Bu bağlamda, Uİ'nin savlarını oluşturan birçok durum, davranış vb. temel olgular, geniş bir zaman-mekan düzleminde (*spatio-temporal domain*) sistematik olarak ölçülmeye, elde edilen veriler de sistematik bir şekilde derlenmeye başlanmıştır. Toplanan verilerin içeriği Uİ yazınındaki temel kuramsal tartışmalarıyla paralel evrilmiştir. Uİ çalışmaları için büyük ölçekli ilk veri kümeleri, sistem temelli teorilerin (realizm, hegemonik denge, güç dönüşümü) odaklandığı, sistemdeki toplam ülke sayısı, ittifakların görece güç dağılımı, müttefikliklerin toplam askeri harcaması gibi değişkenlerin inşası için toplanmıştır (Singer ve Small, 1972). 1970'lerde iyice görünür hale gelen liberal yaklaşımlar ise bir ülkenin iç yapısının dış politikasını nasıl şekillendirdiğine odaklanmışlardır.

Buradan hareketle veri toplayan meslektaşlarımız, dünyadaki ülkelerin gayri-safi milli hasılası, basın özgürlük seviyesi, bir ülkenin belirli bir senede imzaladığı uluslararası anlaşma sayısı, iktidardaki partinin ideolojik yönelimi gibi birçok veri kümesini ya inşa etmiş ya da başka disiplinlerde toplanılan ilgili verileri uluslararası ilişkiler araştırmacılarının kullanımına hazır hale getirmişlerdir. Örneğin demokratik barış teorisinden hareketle ülkelerin rejim tiplerinin uluslararası arenada hareketlerini nasıl şekillendirdiğini soran birçok çalışma, dünyadaki ülkelerin rejim özelliklerini Polity (Jagers ve Gurr, 1995) ve daha sonra V-dem (Coppedge v., 2017) gibi veri kümelerinden etraflıca faydalanmıştır. Dış politikada kamuoyunun olası etkisi üzerine ilgi oluştuğunda, ülke bazında yapılan kamuoyu anket araştırmalarına eklenen dış politika soru modüllerine de ayrıca dikkat çekmek gerekir.

Disiplinimizdeki prestijli dergilerin birçoğunda kantitatif ampirik araştırmaların çoğunlukta olduğunu görmekteyiz. Başka bir deyişle, günümüz Uİ yazının azımsanamayacak bir kısmının bu veri kümelerini kullanan çalışmaların oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz. Burada altının çizilmesi gereken önemli bir nokta, keyfi, rastgele toplanan sayısal veri ya da metin, görsel, sözlü hatırat vb. metaların otomatikman bir veri kümesi oluşturmadığıdır. Veri kümeleri güçlü epistemolojik temeller üzerine inşa edilmelidir. Her ne kadar ölçülen olguların inşa geçerliliği (*construct validity*) devamlı sorgulanıp sıklıkla iyileştirilse de bazı temel olguların tanımı ve nasıl ölçüldükleri, bu verileri toplayan ve kullanan bilim insanları tarafından devamlı olarak tartışılır<sup>2</sup>. Bu bölümün başında verdiğimiz örneklerle dönersek, hangi etkileşimlere savaş denilebileceği üzerine uzun tartışmalar yapılmış, Militarized Interstate Disputes (MID) projesine liderlik yapan akademisyenler, birbirlerine askeri güç yöneltmiş iki taraftan bir sene içinde askeri üniforma giymiş toplam en az bin kişinin öldüğü askeri çatışmalara ülkeler arası savaş denir tanımında uzlaşmışlardır. Bir çatışmaya savaş diyebilmek için bin asker zayıyatı sınırını yüksek bulan birçok araştırmacı ise bu sınırı daha düşük seviyelere çekmeyi önermişlerdir. Bir kısım ise asker ve sivil zayıyat ayrımı yapılmasına karşı çıkmıştır. Bu itirazlar, MID projesinden sonra askeri çatışma üzerine üretilmiş en önemli veri kümelerinden biri olan PRIO-Uppsala Silahlı Çatışma veri kümesi projesinin (*Armed Conflict Dataset - ACD*) kuramsal temellerini oluşturmuşlardır (Gleditsch vd., 2002).

MID-ACD tartışmasında da tanık olduğumuz üzere, inşa edilen veri kümelerinin statik bir ürün olmaktan çok, yaşayan ve konusunu şekillendiren çalışmalar olarak Uİ disiplininde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, özgün veri toplama ve bu veri kümesini küresel yazına ekleme başlı başına bir doktora projesi olabilir ve genç meslektaşlarımızın kariyerlerine etkili bir başlangıç yapmalarını mümkün kılabilir. Web of Science veri tabanı, Uİ disiplininde 2016-2020 (Eylül'e kadar) arası toplam 69 veri kümesi tanıtan endeksli yayın olduğunu belirtmektedir. Bu yayınların birçoğu, *International Organizations, Journal of Peace Research, Journal of Conflict Resolution, International Studies Quarterly* ve *Conflict Management and Peace Science* gibi alanlarında yüksek prestije sahip dergilerde yayınlanmıştır. Son yıllarda, bu dergilerin her bir sayısında en az bir tane veri kümesi tanıtım makalesi görmek mümkündür.

Bu veri seti makaleleri, aynı zamanda veri kümelerini oluşturan bu araştırmacıların akademik ağın merkezine oturdukları da göze çarpmaktadır. Akademik tartışmalardaki bu merkezilik rolü sayesinde hem araştırmacının hem de araştırmasının erişilirliğini ve aldığı atıf sayısını arttırmaktadır. Örneğin, ülkeler arasında uyumsuzluklarda askeri güç kullanımlarını kaydeden MID veri kümesinin üçüncü sürümü olan Ghosn vd. (2004) Eylül 2020 başı itibarıyla Google Scholar'da 1057 defa, dördüncü ve en son sürümü olan Palmer vd. (2015) 322 defa atıf almış gözükmektedir. Ülke liderleri hakkında çeşitli kişisel ve kurumsal detayları içeren küresel Archigos veri kümesi (Goemans vd., 2009) ise 829 defa atıf almıştır.

Bu örneklerden de anlaşılmalıdır ki Uİ yazınında son dönemde ampirik çalışmalara verilen önem artmış, bu ampirik çalışmaları desteklemesi için de büyük maddi desteklerle (örneğin UCDP - Uppsala Conflict Data Program ve PRIO) kapsamlı veri kümeleri oluşturulmaktadır. Ancak alan içinde ilgi alanlarının giderek çeşitlenmesi ve derinleşmesi, sorulan soruların farklı analiz seviyelerinde çalışan teori ve veri gerektirmesi (örneğin "Ekonomik yaptırımların bireyler üzerindeki etkisi nedir?" veya "Niçin bazı ülkeler yabancı savaşçıları desteklerken diğerleri desteklemez?" gibi) hem toplanan verinin içeriğini hem toplanma şeklini hem de veriyi analiz yöntemlerini ciddi anlamda dönüşüme uğratmıştır. Geline nokta Uİ çalışmaları birey seviyesinde Sahraaltı Afrika'sında sahada bireylerden toplanan deneysel verilerden arşivlerden 19. yy Arjantin beyliklerinin demografik yapısına dair toplanan tarihsel verilere kadar çeşitlilik göstermektedir.

2 İnşa geçerliliği, kullanılan ölçütün araştırılan olguda ölçülmek isteneni ne kadar iyi ölçtüğünün, dolayısıyla geçerli bir çıkarımı ne kadar mümkün kıldığına bir göstergesidir. İnşa geçerliliği yüksek bir ölçütle alınan sonuçlar, alternatif ölçütlerle alınan sonuçlarla benzerlik gösterir.

Bu noktada toplanan verinin kalitesi, cevaplayacağı sorulara uygunluğu ve veri toplanan ortamın genelleme potansiyeli, araştırmanın güncelliği ve önemiyle birleşerek etki yaratma anlamında bir çarpan görevi görmektedir. Bu noktada Türkiye ve içinde bulunduğu coğrafya akademik birçok soruya cevap teşkil edebilecek örnekleri barındırmaktadır. 40 yıla yakın süredir devam eden ve on binlerce insanın hayatını kaybettiği bir etnik kökenli çatışmanın varlığı gerek çatışma süreçleri gerekse toplum üzerinde etkisi anlamında birçok soruya cevap verebilir. Hakeza 4 milyona yakın Suriyeli göçmenin varlığı göç çalışmalarında cevap aranan birçok soru için Türkiye'yi bir veri merkezi olarak ortaya çıkarmaktadır<sup>3</sup>. Türk Dış Politikası'nda artarak benimsenen "yardım diplomasisi" dış yardımın etkilerini incelemek, yumuşak güç tezlerini test etmek için ciddi bir fırsat ortaya koymaktadır. Son dönemde Uİ yazının da sıklıkla konusu olan demokratikleşme, demokratikleşme sürecinden geri adım (*democratic backsliding*) ve popülizm gibi konuların dış politikadaki tercihleri, müttefik seçimlerini ve aksiyonları nasıl şekillendirdiğini görmek için Türkiye önemli bir vaka sunmaktadır.

Bu örnekleri sayfalarca uzunlukta detaylandırmak, alanın ana hatlarından, alt literatürlere kadar tek tek uzanarak Türkiye'nin benzer ya da aykırı bir vaka olarak veri toplama açısından ne kadar değerli olduğunu vurgulamak mümkündür. Ancak son olarak bir hususun daha öneminden bahsetmek, veri kalitesi konusuna değinmek yerinde olacaktır. Türkiye veri toplamanın güç olduğu ve toplanan verinin kalitesinin sorgulanabileceği bir altyapı sunmakla birlikte Uİ içindeki başlıca literatürlerin birçoğunda bir nevi "kötünün iyisi"ni vaat etmektedir. Bir örnek vermek gerekirse, Kalyvas (2006)'ın yaklaşık 15 sene önce, Yunan iç savaşında maruz kalınan şiddeti köy seviyesinde ölçen çalışmasından itibaren Uİ yazınının en büyük alanlarından biri olan çatışma çalışmaları (*Conflict Studies*) giderek daha da fazla mikro analiz seviyelerine odaklanmaya başlamıştır. Layall'in (2009) günlük Rus topçu ateşi verisi üzerinden Çeçen savaşında hangi stratejilerin etkili olduğunu inceleyen çalışması, benzer şekilde Humphreys ve Weinstein'in (2008) 1043 adet eski isyankar ve 184 adet isyana katılmayı reddetmiş kişiden Sierr Leone sahasında toplamış oldukları mülakat verisiyle bir kişinin isyana katılmasını ne teşvik eder konulu araştırması, iç savaş yazınında "yaratıcı" mikro-veri toplama stratejilerine önemli iki örnek oluşturmaktadır. Mikro-veri toplamaya çalışmanın yarattığı çelişki ise şudur: Kaliteli ve güvenilir veri toplanabilen coğrafyalarda genellikle çatışmanın daha az görülmesi, çatışmanın aktif görüldüğü coğrafyalarda ise kalite ve güvenilirlik bir yana, veriye ulaşmanın dahi çok zor olması.

Son 20 senede çatışma süreçlerine dair verilerin %50'sinden fazlası Afganistan, Suriye, Irak, Yemen gibi ülkelerden gelmekte olup, bu ülkelerden veri toplamak ancak büyük devlet fonlarıyla gerçekleşmekte (ABD-Savunma Bakanlığı Minerva Projeleri gibi), toplanan verinin kalite ve güvenilirliği ise hala sorgulanmaktadır. Türkiye ise özellikle çatışma çalışmalarında görece yüksek devlet kapasitesi sayesinde "kötünün iyisi" bir platform sunmakta, birçok veriye hala açık kaynaklardan ulaşılabilmektedir. Burada yapılan kötünün iyisi vurgusu önemlidir zira Türkiye'den toplanan verinin de farklı dönemlerde siyasi şartlar nedeniyle kalite ve güvenilirliğinin değişkenlik gösterebildiği bir gerçektir. Ancak yine de son dönemde yayınlanan Türkiye temelli verileri baz alan birçok çalışmaya bakıldığında (bkz. aşağıda verilen örnekler) olası alternatiflerden daha çok içerik, güvenilirlik ve kalite sağlayabileceği iddia edilebilir. Buradan yola çıkarak bir sonraki bölümde örnekler üzerinden Türkiye temelli veri toplama pratiklerini ele alacağız.

### **3. TÜRKİYE TEMELLİ VERİ TOPLAMA PRATİKLERİ**

Türkiye'den toplanacak verinin hangi saikle toplandığı sadece toplanan verinin içeriğini değil ulaşacağı kitleyi de belirleme gücüne haizdir. Bu bağlamda toplanan verinin kullanılacağı çalışmanın "teorik bilgi ihraç eden" ya da "teorik bilgi ithal eden" nitelikte olup olmadığı önemlidir. Bu kavramları biraz açmak gerekirse, uluslararası literatürde kendine yer bulmuş ve belli başlı dergi ve yayın evlerinde yayımlanmış eserlerin ortaya koyduğu teorik çerçevenin alınarak Türkiye vakasına uygulanmasına, bir diğer deyişle Türkiye'nin bu teorilere bir örnek ya da tezat teşkil ettiği çalışmalara "teorik bilgi ithal eden" çalışmalar diyebiliriz. Her ne kadar bu çalışmalar Türkiye'deki gelişmeleri anlamak ve anlamlandırmak açısından değerli olsa da var olan teorinin Türkiye özelinde test edilmesinin ötesine geçemediği için ulaştıkları kitle daha sınırlı olmaktadır. Buna karşılık "teorik bilgi ihraç eden" çalışmalar Türkiye'ye özgü gelişmelerin teori yapıcı bir vaka olarak alınıp başka ülkelere de adapte edilebilecek şekilde uluslararası literatüre kazandırılmasını sağlayabilir (Somer, 2014). Tam da bu nedenle, Uluslararası İlişkiler alanının başat dergilerinde sıklıkla karşılaşılan "sadece Türkiye'ye odaklandığı için dergimize

<sup>3</sup> MireKoc - Migration Research Center, TAGU - Türk Alman Üniversitesi Göç ve Uyum Araştırmaları Merkezi ve birçok yeni kurulan platformlar de bu bağlamda kantitatif ya da kalitatif veri üretme merkezleri olarak kabul edilebilir.

uygun değildir” yorumuna rağmen yine aynı dergilerde tek ülkeye odaklanan birçok çalışmada görülebilmektedir. Özetlemek gerekirse odaklanılan coğrafya değil ortaya konulan teorik çerçeve bir çalışmanın alan çalışmaları (*area studies*) veya genel Uluslararası İlişkiler literatürüne (*generalist IR*) dahil olup olmadığını belirlemektedir.

Buradan yola çıkarak Uluslararası ilişkiler yazınının biri devletleri diğeri devlet dışı silahlı aktörleri temel alan iki alanından Türkiye temelli toplanan ve uluslararası literatüre entegre olan dört örneği ele alacağız. İlk olarak Barışı Koruma Operasyonları (BKO) literatürüne Türkiye vakasını entegre eden bir veri tabanı projesi olarak geliştirilen TÜBAKOV’u inceleyerek veri bazlı bilgi ihracı yapılmasına odaklanacağız. İkinci bölümde ise çatışma-terörizm literatürlerinde Türkiye temelli veri toplanan üç çalışmada PKK’nın teori yapıcı bir örnek olarak nasıl kullanılabilirdiğini irdedeceğiz.

### **3.1 Türkiye Barışı Koruma Veri Tabanı Projesi (TÜBAKOV)**

Gerek barış sağlama gerek barışı koruma gerekse barış inşasında barışı koruma operasyonlarının (BKO) rolü 1990’lardan itibaren artan bir şekilde UI araştırmacılarının dikkatini çekmiştir (Balas vd., 2012, s. 195). Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle orta seviyede güce sahip ülkeler küresel siyasette daha fazla söz sahibi olmayı hedeflemişler, BKO’ları ise bu hedef doğrultusunda bu orta-güç ülkeleri için etkili bir dış politika geci olarak ortaya çıkmıştır (Ko 2012, Hayes, 1997). BKO’lar bir taraftan çatışma-sonrası bölgelerde misyona destek sağlayanların nüfuzunu arttırmış, diğeri taraftan ise dış politikadaki bu aktivizm, katılımcı ülkelerin hükümetlerine iç politikada avantaj sağlamıştır (Albrecht, 2020).

BKO’ların UI’nin dış politika, uluslararası güvenlik ve iç savaş gibi birçok alt yazınında yeni araştırma alanları açmasıyla çeşitli BKO veri kümeleri inşa edilmeye başlamıştır. Bu veri kümelerinin bazıları sadece Birleşmiş Milletler’in BKO’larının farklı boyutları üzerine veri sunmakta iken (BKO’larda verilen zayıt verisi için bkz. Henke 2019, görevlerin jeo-kodlama verileri için bkz. Çil vd., 2020, görevlere üye ülkelerin yaptıkları katkıların döküm verisi için bkz. Kathman, 2013), bazıları dünyadaki tüm BKO’lar üzerine çeşitli veriler toplamıştır (örn. BM, AGİT ve AB BKO’larında kadın asker ve polislerin katılım oranlarının karşılaştırmalı verisi için bkz. Olson ve Möller, 2013). TÜBAKOV ise tek bir ülkenin BKO’lara katkısı üzerine veri sunan projeleri oluşturduğu üçüncü türü örnelemektedir.

TÜBAKOV, Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya’nın liderliğinde, Prof. Dr. Mitat Çelikpala, Doç. Dr. Emre Hatipoğlu ve Dr. Öğretim Görevlisi Arıkan Acar’dan oluşan, Doç. Dr. Nil Şatana’nın da danışmanı olduğu bir TÜBİTAK 3001 projesi olarak 2015-2018 yılları arasında yürütülmüştür. Proje, 1988 ile 2015 yılları arasında Türkiye’nin katkıda bulunduğu 57 barışı koruma operasyonunu (BKO) tespit etmiş, Türkiye’nin yapmış olduğu bu katkılar hakkında detaylı nicel ve nitel veriyi araştırmacıların kullanımına sunmuştur. Türkiye’nin katkıda bulunduğu BKO’larda kaç asker/polis/uzman sivil görevlendirdiği, bu görevlendirmelerin görev süresi boyunca seneler içindeki değişimleri, görev için konuşlandırılan gemi/uçak sayısı TÜBAKOV’dan erişilebilen nicel verileri örnekleyebilir. Her BKO ile ilgili meclis tutanakları ve resmi görevlendirme dokümanları gibi nitel veriler de araştırmacıların dikkatine ayrıca sunulmaktadır. Yalçınkaya vd. (2018) veri kümesini oluşturma süreci ve projenin ihtiva ettiği veriler üzerine detaylı bir tartışmayı, konunun en prestijli dergilerinden *International Peacekeeping*’de yayınlamıştır.

Toplanan veriler Türkiye odaklı olduğundan, projesinin ana araştırmacısının Ankara’da çalışıyor olması, projeye lojistik bir avantaj sağlamıştır. Gerek ilgili kurumların arşivleri gerekse konunun uzmanlarına danışma olanağı, verilerin doğruluk ve geçerliliklerini önemli ölçüde güçlendirmiştir. Ancak, bu projenin yayına dönüşmesinde atılan en kritik adımlardan biri, toplanan verilerin küresel sorulara ne ölçüde eklenilebileceği sorusunun projenin en başından itibaren önemszenmesi olmuştur. Veri kümesinin tasarımı, toplanan spesifik değişkenlerin birçoğu, bu öncelik çerçevesinde belirlenmiştir. Örneğin, Türkiye’nin katkılarının asker/polis/uzman sivil olarak kırılımının verilmesi, ya da meclis konuşmalarının tasnif edilmesi, küresel BKO yazınında eşzamanlı sorulan araştırma sorularını destekleyebilecek niteliktedir.

Her ne kadar TÜBAKOV araştırma grubu projenin başında Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü, Uppsala Üniversitesi Barış ve Uyuşmazlık Kürsüsü ve Oslo Barış Çalışmaları Enstitüsü gibi BKO üzerine uzmanlaşmış üç kurumla bulunduğu istişareler sonucunda veri toplama süreçlerini güncellemiş olsalar da bazı detayların yine de atlandığı, projenin sunulduğu makalenin hakem değerlendirmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde, söz

konusu makale yayınlandıktan sonra Türkiye ve yurtdışındaki araştırmacılardan alınan geribildirimler de bu atlanan detaylara dikkat çekmiştir. Örneğin, Türk BKO katılımcıları arasındaki gerek görevden göreve gerekse asker-polis-sivil görevliler arasındaki cinsiyet kırımını birçok araştırmacının ilgisini çeken, ancak TÜBAKOV'da yer almayan bir veridir. Diğer taraftan TBMM'de Türk BKoları üzerine yapılan konuşmaların başka dillerde çevirisine yer vermek de bu nitel verilerin Türkçe bilmeyen BKO uzmanları tarafından da kullanılmasını kolaylaştırabilecek başka bir iyileştirme olarak ortaya çıkmaktadır. TÜBAKOV projesinde bundan sonra yapılacak olan iyileştirmelerde, veri kümesinin küresel çalışmalara eklenmesini kolaylaştıracak bu tür önerilerin öncelikli olması beklenmektedir.

### **3.2 Çatışma ve Terörizm Yazınlarında Teori Yapıcı Bir Vaka Olarak PKK**

Uİ yazınında son dönemde üzerine giderek daha fazla kafa yorulan alanlardan biri de Çatışma Çalışmalarıdır (*Conflict Studies*). İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan iki kutuplu dünya düzeninin getirdiği nükleer savaş tehlikesinin bulunduğu bir ortamda öne çıkan Güvenlik Çalışmaları (*Security Studies*) Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte daha da hızlanan uluslararası ilişkilerde savaşızsızlık donemi yerini artan asimetrik çatışmalara bırakmıştır. Soğuk Savaş süresince toplam silahlı mücadelelerin yaklaşık %20-25'ini oluşturan savaşlar Soğuk Savaş'ın sonunda itibaren silahlı mücadelelerin sene bazından azami %5'ini oluşturmaktadır (Pettersson, Höghblad, and Öberg, 2019). Bu bağlamda Uİ disiplini de trende adapte olmuş ve çoğunlukla konvansiyonel savaşa odaklanan Güvenlik Çatışmaları'nın alan içindeki hâkim konumu azalmış, yerini ise çoğunlukla "yeni" savaşları inceleyen Çatışma Çalışmaları almıştır.

Küresel düzeyde bilinen yüksek etki faktörlü dergilerin birçoğu (örn. *Journal of Peace Research, Journal of Conflict Resolution, Conflict Management and Peace Science, Terrorism and Political Violence*) büyük oranda Çatışma Çalışmaları üzerine makaleler basarken Uİ'nin diğer önde gelen dergileri de (örn. *International Organization, World Politics, International Security*) bu alan üzerine yazılan makaleleri sıklıkla yayınlamaktadır. Benzer bir şekilde katılma koşulları bir hayli rekabetçi olan alanın başlıca konferanslarında da (örn. *American Political Science Association, International Studies Association, Peace Science Society, European Political Science Association, International Political Science Association*) Çatışma Çalışmaları bir alt alan olarak kendine yer bulmaktadır.

Bu örneklerden de görüldüğü üzere çatışma çalışmalarına katkı yapabilecek makale ve kitaplar gerek üst düzey dergi ve yayın evlerinde gerekse üst düzey konferanslarda kendine yer edinebilmekte, araştırmalarını bu konular üzerine odaklayan akademisyenler dünyanın her yerinde kaliteli üniversitelerde çalışabilmektedir. Her ne kadar kullanılan etiketler farklılaşabilse de temel olarak devlet dışı silahlı aktörlerle devletin ve bireylerin girdiği ilişkileri bir sebep-sonuç dinamiğinde incelemeye çalışan bu alanda birçok araştırma sorusuna cevap verebilecek ve her veri tabanında kendine yer bulan örgütlerden biri de PKK'dır. Hatta bir adım ileri giderek PKK'nın devlet kapasitesi düşük sayılamayacak, şiddet kullanma kapasitesi bir hayli yüksek olan bir ülkeye karşı 40 seneye yakın bir süredir farklı stratejiler benimseyerek günümüzde de aktif kalabilen nadir örneklerden biri olduğu söylenebilir. Eylem yoğunluğu, öldürücülük, askeri mücadele kapasitesi gibi konularda PKK'ya denk düşünebilecek diğer örneklerden bazılarıysa Kolombiya'da FARC, Afganistan'da Taliban, Sri Lanka'da Tamil Kaplanları, Nijerya'da Boko Haram, Sahra Altı Afrika'da Al-Shabaab, Irak ve Suriye'de DEAŞ'tır (UCDP/PRIO, 2018; GTD, 2018).

Her ne kadar PKK faal kimliği, ideolojik oryantasyonu, amaç, hedef ve stratejileri anlamında diğer örneklerden ayrılıyor olsa da çatışma süreçlerine dair yakından incelendiğinde önemli bulgular edinmemize katkı sağlayabilecek örneklerden biridir. Bu bağlamda sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından Türkiye siyaseti bağlamında değil, birçok uluslararası akademik ve akademik olmayan kurum kuruluş ve araştırmacıları tarafından incelenmekte, üzerine tezler yazılmaktadır. Bu bölümde, her ne kadar bizim için "içine doğduğumuz denklemin bir parçası" olarak görülse ve bu yüzden de "akademik araştırmaya konu olma cazibesini yitirdiği" düşünülse de PKK hakkında başarıyla toplanan orijinal verilerin teorik bilgi ihraç edici nitelikte eserler oluşturulmasına katkı sunarak alanın önde gelen dergi ve yayın evlerinde kendilerine yer bulduğunu göstereceğiz. Önceden belirtmek gerekir ki buraya örnek olabilecek birçok çalışma bulunmaktadır<sup>4</sup>, ancak veri toplama sürecine dair özellikleri ve bu makalenin yazarları tarafından bu süreçlere hakimiyet açısından bu eserlerin incelenmesi tercih edilmiştir.

<sup>4</sup> PKK üzerine farklı tür verilerle yapılmış birçok çalışma mevcuttur. Süreç takibi için bkz. Aydınli ve Özcan (2011), mülakat verisi için bkz. Kadioğlu (2019), politika analizi için bkz. Bacık ve Balamir Coşkun (2011), arşiv ve kalitatif metin analizi için bkz. Ünal (2014).

***E. Tokdemir, E. Hatipoğlu***

Bu bağlamda ilk ele alacağımız eser Doç. Dr. Arzu Kıbrıs'ın 2020'de *Journal of Peace Research*'te yayınladığı ve PKK eylemselliğini 1984-2018 döneminde zaman-mekan düzleminde ele alan "The Turkey-PKK Conflict Event Database (TPCONED)" makalesidir (Kıbrıs, 2020). Dr. Kıbrıs veri setinde 35 senelik dönemde toplam 7063 çatışmanın tarih, mekan ve hem Türk güvenlik güçleri hem de PKK'nın insan kaybına dair sayıları kodlayarak uzun yıllardır devam eden çatışmanın şiddet içeren yönünü kapsamlı bir şekilde analiz edilebilir hale getirmektedir. Her ne kadar uluslararası terörizm ve sivil savaş veri setlerinde (örn. GTD – Global Terrorism Database ve UCDP – Uppsala Conflict Data Program) Türkiye – PKK arasındaki çatışmaya dair veriler mevcut olsa da Dr. Kıbrıs'ın verisi gerek kaynak zenginliği açısından gerekse zaman – mekân kapsayıcılığı açısından çok daha güvenilir bir veri olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kapsayıcılığın temel sebebi ise uluslararası medya kaynaklarını baz alan diğer veri kodlamalarının aksine Türkiye'deki yerel basın kaynaklarından taradığı bilgiler, Şehit Aileleri Dernekleri, Türkiye İnsan Hakları Derneği gibi birçok sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığı görüşmeler ve şehitliklere yaptığı ziyaretlerden gelmektedir. Bu açıdan, Türkiye-PKK çatışması gibi uluslararası akademik literatürün sıklıkla vaka olarak aldığı bir konuyu, Türkiye temelli veri toplaması, bu veri toplama sürecini kaynak çeşitliliğiyle desteklemesi veri setinin birçok araştırmacının kullanabileceği, uluslararası literatüre geçen bir hale sokmuştur. Bunlardan belki daha önemlisi ise veri setinin sadece Türkiye'deki bir fenomeni açıklamanın ötesine geçebilmesidir. Her ne kadar veriler Türkiye-PKK çatışma sürecine ait olsa da makalede cevaplanan soru genel geçer bir niteliktedir: "çatışmaların süreç içerisindeki yayılımı ve dönüşümü nasıl gerçekleşiyor?" (Buhaug ve Gleditsch, 2008; Cederman vd., 2013; Forsberg, 2008; Lake ve Rothchild, 1998; Lane, 2016; Lyaal, 2009; Salehyan ve Gleditsch, 2007; Weidmann, 2015). Türkiye temelli toplanan veri kullanılarak Dr. Kıbrıs devletin ve örgütün kayıplarının çatışmanın mekansallığına etkisine bakıyor ve devlet kayıplarının çatışmanın o civarda yayılım göstermesine, örgüt kayıplarının ise civardaki yayılımı durdurmasına neden olduğunu tespit ediyor. Özgün, yerelden beslenen ama kodlama açısından uluslararası standartlarda olan bir veri literatürün cevap aradığı genel bir soruyu cevaplamak için kullanıldığında çatışma/güvenlik alanının dünya üzerinde tepe dergilerinden biri olan *Journal of Peace Research*'te basılabilmesi mümkün olmuştur.

Dr. Kıbrıs'ın grup seviyesinde topladığı eylemsellik verisinin yanı sıra birey seviyesindeki analizler için de Türkiye-PKK çatışması literatürün genel sorularının cevaplanabileceği zengin kaynaklar sunmaktadır. Bunun en başarılı örneklerinden bir diğeri ise gözleme dayanan birey seviyesinde veri toplayan Doç. Dr. Güneş Murat Tezcür'ün sadece alanın değil, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkilerin genel olarak en tepe dergilerinden biri sayılan *American Political Science Review*'de yayınladığı "Kürt İsyancı Militaları" veri setidir (Tezcür, 2015). PKK kaynakları ve yayınlarının incelenerek PKK kayıplarının PKK'ya göre %40 civarına tekabül eden 8.266 kişinin PKK'ya katıldıkları yer ve çatışma sonucu öldükleri yerler veri setinin ana değişkenlerini oluşturmaktadır. Bu verinin yanı sıra eski örgüt mensuplarıyla yapılan görüşmeler de kullanılarak çatışma literatürünün "insanlar niye hayatlarını riske atarak devlete karşı gelen silahlı örgütlere katılıyorlar?" gibi temel sorularından birine cevap vermeye çalışmıştır (Collier and Hoeffler, 2004; Fearon and Laitin, 2003; Gates, 2002; Horowitz, 2000; Humphreys ve Weinstein, 2008; Kalyvas, 2006; Mason, 2004; Tilly, 1974; Weinstein, 2007; Wimmer, 2013). Dr. Tezcür'ün bulguları literatürde ortaya atılan siyasi, sosyal ve ekonomik kaynaklı birçok nedeni test edip, güvenlik endişeleri ve ekonomik fayda beklentilerinin yanı sıra kimlik üzerinden hissedilen devlet baskısının da önemli katilim sebeplerinden biri olduğuna işaret etmektedir. Tıpkı Dr. Kıbrıs'ın veri setinde olduğu üzere, burada da yerelden uluslararası standartlara uygun şekilde toplanan verinin uluslararası literatürün ana sorularından birini cevaplaması sayesinde çok geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmayı başardığı çıkarımını yapmak yanlış olmayacaktır.

Son olarak da Doç. Dr. Seden Akçınaroğlu ve Dr. Efe Tokdemir'in yine yerelden birey seviyesinde toplanan verilerin kullanıldığı ve 2020'de University of Michigan Press tarafından basılan kitabını inceleyeceğiz (Akçınaroğlu ve Tokdemir, 2020). Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da görev yapmış emekli subaylarla yapılan derinlemesine görüşmeler, Diyarbakır ve İstanbul'da yapılan odak grup çalışmaları ve genel kamuoyu görüşüne odaklanan anket çalışması gibi farklı tekniklerle Türkiye temelli toplanan verinin birey seviyesinde isleyen genel geçer teorik bazı mekanizmaları test etmek için kullanılabilirliğini görüyoruz. Her ne kadar kitap Türkiye özelinde bir teorik mekanizma ortaya atmasa da Türkiye-PKK çatışması sürecinde vatandaşlara yönelen stratejileri teori yapıcı vakalardan biri olarak alıp, ortaya koyduğu teorik iddiaları hem 400'den fazla terör örgütü ve 100'den fazla ülkenin verileriyle large-N, hem de Türkiye özelinde test ettiğini görebiliriz. Bu çalışmayla birlikte yazarlar alanda son dönemde öne çıkan ve isyankar/terör gruplarıyla temsil ettiklerini iddia ettikleri halklar arasındaki



ilişkileri incelemeye odaklanan 'isyancı yönetimi' (*rebel governance*) yazınına küresel bir katkı sağlamışlardır. Bu sayede çatışma çalışmalarının en büyük paradokslarından biri olan, çatışma bölgesine yaklaşımdan yapılan ve bu anlamda da derine inemeyen analizlerin bir adım ötesine geçilmesi amaçlanmış, sadece kâğıt üzerinde geliştirilen teorik iddiaların uzaktan toplanan verilerle test edilmesiyle yetinilmemiş, Türkiye temelli toplanan veri sayesinde çatışmanın dinamiklerini haiz bireylerin tecrübeleri de niceliksel ve niteliksel analizlerle genel geçer teorik çerçevenin testini sağlamlaştırmak için kullanılmıştır.

Bu örneklerden hareketle incelenen bu dört çalışmanın temel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Yerinde gözlemler ve incelemelerle neden-sonuç mekanizmalarının arka planı yadsımadan araştırılması
- 2) Koltuk siyaset bilimciliğinin ötesine geçilerek "ulaşılması zor" sahadan veri getirilmesi
- 3) Bu sayede incelemeye değer verinin gün yüzüne çıkarılması
- 4) Bunu yaparken istisnacılık ve özel koşullara takılmadan uluslararası standartlara uygun (etik endişeler ve veri kalitesinden taviz vermeden) bir şekilde hareket edilmesi
- 5) Toplanan Türkiye temelli verinin Türkiye sınırlı soruların cevabından ziyade uluslararası literatürün üzerinden kafa yorduğu soruları cevaplamak için kullanılması.

Bu ortak özellikle Türkiye temelli verinin salt Türkiye'ye ait soruların cevaplanmasında değil, teorik bilgi ihracı yapacak eserlerin yaratılmasında kullanılmasının önünü açmıştır.

### **3.3 Türkiye'den küresel bazda veri çıkarmak**

Hayatımızın tüm alanların da olduğu gibi, akademinin de yaşadığı dijital dönüşüm, küresel seviyede birçok farklı veri çeşidine ulaşmayı, her zaman çok kolay olmasa da mümkün kılmıştır. Ancak, bu verilerin tasnifi, manipülasyonu ve bu verilerden ilgili küresel kuramların rehberliğinde geçerli değişkenler inşa edebilmek, veri kümesi üretimindeki en önemli ve zorlayıcı adımlar olarak ortaya çıkmaktadır. Birçok Türk araştırmacı, bu süreci başarıyla yönetip, Türkiye'den bağımsız olarak, küresel seviyede topladıkları verilerle küresel Uİ sorularına ampirik cevaplar aramışlardır.

Bu bölümde Türk araştırmacıların Türkiye'ye özel olmayan, küresel düzlemde ürettikleri veri kümelerini inceleyeceğiz ve bu verilerin toplanmasının altında yatan kuramsal sorulara da değineceğiz. Bunu yaparken, Türkiye odaklı veri kümelerini tartışırken yaptığımız gibi, örneklerimizi devleti ve devlet dışı aktörleri temel alan projeler olarak gruplandıracağız. Bu veri kümeleri, dünya üzerindeki tüm ülkeleri (ya da olabildiğince çok ülkeyi) içerdiğinden dolayı, yıllar süren emek sonucu inşa edilmiştir. Dolayısıyla, aşağıda verilen örneklerin birçoğunun temelinde doktora tez projesi yatmaktadır.

Bu bölümde ilk vereceğimiz örnek Reşat Bayer'in "Diplomatik Etkileşim" veri kümesidir. Reşat Bayer, soğuk-sıcak savaş ayrımını barış olgusuna da uygulamış ve hangi süreçlerin ülkeler arasında sıcak barışa, hangi süreçlerin ise soğuk barışa yol açabileceğini sorgulamıştır (Bayer, 2010). Bayer, bu tartışmasını temellendirmek için ise ülkelerin birbirlerinde bulundurdıkları diplomatik misyonların türünü 1817-2005 arası boyunca beş senelik aralıklarla kaydeden "Diplomatik Etkileşim" veri kümesini inşa etmiş ve Correlates of War veri tabanına eklemiştir (Bayer, 2006). Ersel Aydın ve Musa Tüzüner ise ülkeler arası diplomasinin farklı bir türü olan istihbarat ilişkilerinin önemine dikkat çekmiştir. Ülkelerin birbirleriyle istihbarat konusundaki gösterdikleri işbirliği ve çatışma düzeylerinin nelere bağlı olarak değiştiği sorusu küresel yazında henüz sistematik olarak araştırılmamıştır. Bu doğrultuda, Aydın ve Tüzüner (2011) makine-öğrenme ve otomatik metin analizi yöntemleri kullanarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyadaki diğer ülkelerle 2000-2009 yılları arasında tecrübe ettiği 300 bine yakın istihbaratı etkileşim vakasını kodlayıp araştırmacıların dikkatine sunmuştur. Bu veriden hareketle Aydın ve Tüzüner'in sorduğu bir soru, ABD'nin demokratik ülkelerle istihbarat paylaşmaya daha yatkın olup olmadıkları olmuştur. Türkiye'den daha yakın zamanda çıkan küresel düzlemdeki başka bir veri kümesi ise ülkeler arası enerji ilişkilerine bakmaktadır. Osman Zeki Gökçe'nin 2018 yılında savunduğu doktora tezinin temelini oluşturan bu veri kümesi, 1978-2014 yılları arasında dünyadaki ülkelerin birbirleriyle yaptıkları enerji ticaretini megajül cinsinden

standardize etmekte ve gerek toplam enerji ticareti üzerine gerekse kaynak bazında (kömür, petrol, doğalgaz ve elektrik) kullanıcılara detaylı bilgi sunmaktadır (Gökçe ve Hatipoğlu, 2019). Bu veri kümesinden hareketle, bir ülkenin başka bir ülkeden ne kadar enerji aldığı ve bu enerji kaynağının dünya piyasalarına alternatifi olup olmadığı, o iki ülke arasındaki ilişkileri nasıl etkilediği konusunda birçok sistemli çözümleme yapma olasılığı doğmuştur (Gökçe, Hatipoğlu ve Soytaş, 2020).

Geçtiğimiz yirmi sene boyunca devletler arası ilişkiler kadar devlet-dışı ve devlet-altı aktörlerin küresel siyasete etkisi de uluslararası ilişkiler yazınında önemli bir yer tutmuştur. Bu tür aktörlerin küresel siyaseti etkileyen hareketlerini açıklama isteği UI yazınında yepyeni bir alan açmıştır. Bu doğrultuda son yıllarda birçok Türk araştırmacının da küresel seviyede ses getiren veri kümeleri inşa ettiklerine şahit olmaktayız. Örneğin, Belgin San-Akça, isyankâr grup-devlet ilişkilerinin nasıl evrildiğinin anlaşılmasında dışarıdan müdahil olabilecek üçüncü partilerin rolünün oldukça önemli olduğuna dikkat çekmiş, bu doğrultuda İkinci Dünya Savaşı sonrası dünya üzerindeki 175 devlet dışı aktöre hangi devletlerin destek verdiğini yıllık bazda gösteren bir veri tabanı inşa etmiştir (San-Akça, 2016). Bu veri tabanı sayesinde bölgesel ve küresel jeopolitik konjonktürün bir ülkenin komşu ülkelerdeki isyan ve terör gruplarına destek verme eğilimini nasıl etkilediğine istatistiksel olarak bakılabilmektedir (Maoz ve San-Akça, 2012). Yine benzer bir şekilde Tokdemir ve Akcinaroglu (2016) 1980-2011 yılları arasında dünya genelinde faaliyet gösteren en az iki aktif sene geçirip beş eyleme girişen 443 terör grubunun itibar yaratıcı stratejilerine odaklanmışlar, farklı kitlelere odaklanan yapıcı ve yıkıcı stratejilerini kodlamışlardır. Verilerini tanıttıkları makalelerinde açıkladıkları üzere çatışma süreçlerinde sadece devlet ve örgüt arasında şiddet içeren stratejilere odaklanmanın bütüncül bir analiz sunamayacağı, bu iki tarafında meşruiyet kazanmaya çalıştığı kitlelerle ilişkilerinin de önem arz ettiği tezinden hareketle üç farklı boyutta (iç grup yapıcı, iç grup yıkıcı ve dış grup yıkıcı) toplam sekiz farklı angajman tipini incelemişlerdir. Buradan hareketle oluşturulan skalalarla literatürde bulunan ve terör gruplarının gücü, ideolojik eğilimleri, aldığı dış destekler gibi bazı argümanları daha rafine bir şekilde test etme imkânı bulunmuştur. Ortaya konan sonuçlar ise 31 senelik dönemde dünyanın her yerinde aktivite gösteren ve çeşitlilik arz eden 443 gruptan oluştuğu için genellenebilir niteliği haiz olmuş, zaman ve mekândan bağımsızlaşabilmiş, ve diğer birçok farklı konudaki çalışmaların (çatışma süreçlerine dair algılar, çatışmada kadınların rolü, çatışma süreçlerinde coğrafya etkisi) önünü açabilmiştir (Akcinaroglu ve Tokdemir, 2019; 2020; Avdan ve Webb, 2018; Asal, Avdan ve Shuaibi, 2020; Nemeth ve Mauslein, 2019).

Küresel düzlemde veri toplayan bu projelerin ortak özellikleri, küresel UI yazınına zamanlı ve önemli katkılarda bulunmaları, aynı zamanda dünya üzerindeki birçok araştırmacıya bu verileri kullanarak var olan UI kuramlarını daha ileri götürme şansı tanımlarıdır. Bu verilerin sayesinde ilk başta UI yazınında çok da ilgi görmeyen, fakat zamanla önem kazanan (örneğin barışın yoğunluğu) ya da dünyamızdaki farklı gelişmeler sonrasında UI tartışmalarında yer bulmaya başlayan (örneğin 11 Eylül saldırıları sonrası terör ve isyan gruplarının kurduğu ittifaklar) kavram ve olgular birer değişken olarak ölçülüp bilim insanlarının kullanımlarına sunulmuştur. Dolayısıyla, bu tür bir projeye başlamayı düşünen meslektaşların, küresel yazındaki gelişmeleri yakından takip etmeleri büyük önem arz etmektedir.

#### **4. SONUÇ**

Uluslararası ilişkilerde neden-sonuç ilişkisi üzerine odaklandığımız sürece, özgün ve geçerli veri, kaliteli akademik çalışmaların önemli bir bölümünün temelini oluşturmaya devam edecektir. Bu neden-sonuç ilişkilerini bölgesel veyahut küresel seviyede genelleştirmek istediğimiz zaman ise, kullandığımız verinin sistematik, ölçümünün tekrarlanabilir ve küresel kuramlar temelinde toplanmış olması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu makalede meslektaşlarımızla önemli bir gözlem paylaşmak istemekteyiz. Küresel UI yazının prestijli dergilerinin birçoğu, sistematik toplanan veri kümelerini özgün makale olarak okurlarının dikkatine sunmaktadırlar. Bu doğrultuda ülkemizden de gerek Türkiye odaklı gerekse küresel seviyede inşa edilen birçok veri kümesi bu dergilerde yayınlanmış ve gerek Türk dış politikası gerekse küresel UI yazınındaki birçok tartışmaya katkıda bulunmuşlardır. Meslektaşlarımızın, bundan sonraki araştırma projelerinde yer alabilecek veri toplama süreçlerine, yayın odaklı perspektifle bakmaları bu bağlamda önerilmektedir.

Bu çalışmada verilen örneklerin çoğu sayısal verileri içeren veri kümeleridir. Küresel bazda, on yılları kapsayan çalışmalarda verinin sayısal olarak saklanması mantıksal bir gereklilik gibi gözükebilir. Ancak teknolojinin ilerlemesiyle birlikte farklı tür verilerin de küresel yazında ilgi çektiğini söyleyebiliriz. Örneğin, son yirmi senedir ağ analizi Uİ çalışmalarının birçok konusunda çığır açmıştır. Güçlü bir arşiv çalışmasıyla, hangi Türk diplomatlarının diğer ülkelerdeki hangi mevkidaşları ile müzakerelerde buldukları üzerinden ilginç ağ analizleri yapılabilir. Nitel verilerle çalışmayı tercih eden meslektaşlarımız da inceledikleri metinlerdeki sistematik değişimlere bakabilirler. Örneğin, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası anlaşmaları inceleyen Aydın Çakır ve Arıkan Akdağ (2017), bu anlaşmaların içeriklerinin zaman içinde nasıl evrildiklerini göstermişlerdir. Benzer veriler, dış politika elitlerinin konuşmaları, atanan büyükelçilerin atanma mesajları vb. üzerinden de toplanabilir. Bu bağlamda Dışişleri Bakanlığı mensupları ve kullanılması için gerekli izinlerin alınabilmesi halinde Bakanlık arşivleri araştırmacılar için önemli kaynaklar olarak düşünülebilir. Daha genel olarak, kamu kuruluşlarıyla veri konusunda işbirliğine gidilmesi, değerlendirilmesi gereken olasılardandır.

Uİ yazınındaki gördüğümüz başka bir trend de tarihsel verilerin Uİ kuramları merceğinden süzülüp günümüz tartışmalarına sahne oluşturmalarıdır. Örneğin, Lemke (2008) 19. yy.'da Arjantin beyliklerinin birbirlerine açtıkları savaşların açıklanmasında realist teori ile güç değişimi teorisinin görece geçerliliğini test etmiştir. Stasavage (2010), savaş riskinin 13. yy Avrupa'sında parlamentoların toplanma sıklığını nasıl etkilediğine bakmıştır. Benzer çalışmalar, yeterli tarihi veri toplanabilmesi halinde Anadolu beylikleri, ya da Osmanlı Devleti ve komşuları üzerinden gerçekleştirilebilir. Ayrıca, Osmanlı diplomasisi üzerine tarihçilerin şu ana kadar yapmış oldukları çok değerli arşiv çalışmalarının davranışsal Uİ okumasıyla, günümüz tartışmalarıyla bağlantılı oldukça ilginç sistematik veriler toplanabilir. Örneğin, diğer (Batı) ülkelerin(in) Osmanlı İmparatorluğu'nda açtıkları diplomatik misyonlar için hangi şehirleri seçtikleri ve seçmedikleri üzerine veri toplanabilir. Toplanacak bu diplomatik misyon verisi, o zamanın ilgili konjonktürel verileri ile (savaş, isyan, uluslararası ticaret, müttefiklik, etnik kompozisyon vb.) birleştirilerek ilginç çalışmalar üretilebilir.

Doğası ne olursa olsun, sistematik ve araştırmacıların ilgisini çekeceği düşünülen bir veri kümesi inşa edildiğinde, takip edilmesi gereken birkaç adımı tekrar hatırlatmak yerinde olacaktır. İlk olarak, veri kümesine sunulan her bir değişkenin ne olduğu, nasıl ölçüldüğü ve varsa kullanılan kaynakların ne olduğunu açıkça belgeleyen bir kullanım kılavuzu (*codebook*) eşlik etmelidir. Daha sonra, araştırmacı, veri tabanını ulusal ya da uluslararası hangi dergilerde yayınlamaya çalışacağına karar vermelidir. Burada, meslektaşlarımız, veri kümelerini herkesin erişimine açmadan önce, varsa o verilerle üretmeyi planladıkları özgün çalışmalarını en azından konferans bildirgesi olarak kayda sokmayı tercih edebilirler. Verilerin çevrimiçi olarak erişilebilir şekilde sunulması önemlidir. Bu aşamada, mümkünse, veriye eşlik edecek bir internet sitesi ve araştırmacı olmayan paydaşlara (örneğin politika üreticileri, lise öğrencileri) yönelik uygulamalar (örneğin grafik ara yüz, birkaç açıklayıcı grafik ve illüstrasyon) sunulması yerinde olacaktır. Verideki hatalar zamanla düzeltileceği için, varsa veri kümesinin önceki sürümlerinin kopyalarına bağlantı da bu web sitesinde sunulabilir. Aynı zamanda, araştırmacı veri kümesini ICPSR ya da Harvard Dataverse gibi veri kümesi depolarına da yükleyebilir.

Bu makalenin yazarlarının dikkat çekmek istediği bir diğer nokta, veri toplama odaklı projelerin kariyerlerinin farklı evrelerinde olan akademisyenler yapacağı çok yönlü katkıdır. Bu makalede sözü edilen veri kümelerinin tanıtıldığı makaleler ya prestijli uluslararası ilişkiler dergilerinde yayınlanmış ya da önemli üniversite yayınevlerinden çıkan kitapların temelini oluşturmuştur. Ayrıca bu makalelerin birçoğu uluslararası dergilerden yüksek sayıda atıf almış, yazarlarının uluslararası görünürlüklerini arttırmışlardır. Konu küresel olarak ilgi çekmeye devam ettiği sürece, veri kümesini hazırlayanların ismi gündemde kalacaktır. Son olarak, veri toplama odaklı çalışma süreçleri görece net ve faydaları çoklu olduğu için gerek ulusal gerekse uluslararası proje fonlama alma şansları daha yüksektir.

Bu noktada vurgulanması gereken son nokta da veri toplama süreçlerinin kurumsal anlamda sahiplenilmesi ve kolaylaştırılmasıdır. Her ne kadar makalenin temel konusu olmasa da Türkiye temelli veri toplayarak uluslararası yazına katkı sağlamak isteyen araştırmacıların teşvik edilmesi hem Türkiye menşeiili araştırmaların uluslararası arenada daha da fazla yer bulmasına yardımcı olacak, hem de uluslararası araştırmacıların Türk meslektaşlarıyla işbirliğine girmesine ve Türkiye'de akademik aktivitelerde bulunmasına yol açacaktır. Bu sebeple TR-Dizin

dergilerde tıpkı uluslararası başat dergilerde olduğu gibi veri seti yayınlanmasının teşvik edilmesi<sup>5</sup>, yayınlanan veri setlerine erişilebilirliğin sağlanması, büyük veri toplama projelerine yönelik TÜBİTAK gibi ulusal kurumlar ve üniversitelerin araştırmacılara kaynak sağlanması ve son olarak da bu veri setlerinin toplanmasını teşvik edecek ve toplanan verileri uluslararası kalitede yayınlara dönüştürecek metodoloji altyapısının lisansüstü programlarda öğrencilere öğretilmesi gerekmektedir.

---

5 Her ne kadar veri seti özel sayısı (Data Feature/Special Issue) olmasa da bir TR-Dizin dergi olan All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace'in Vol.8(2) – July 2019 sayısının UI yazınında metodolojiyi konusuna ayrılması, Uluslararası İlişkiler dergisinin 2019 Vol:16(64) ve 2020 Vol:17(66) sayılarının UI yazınında metodoloji kullanımlarına bakan makaleler içermesi önemli gelişmeler olarak nitelendirilebilir.

**KAYNAKÇA**

- Akcinaroglu, S. ve Tokdemir E. (2020). *Battle for Allegiance: Governments, Terrorist Groups, and Constituencies in Conflict*, 1.Baskı, University of Michigan Press, Ann-Arbor.
- Akcinaroglu, S. ve Tokdemir E. (2018). "To instill fear or love: Terrorist groups and the strategy of building reputation", *Conflict Management and Peace Science*, 35/4, 355-377.
- Albrecht, H. (2020). "Diversionary Peace: International Peacekeeping and Domestic Civil-Military Relations", *International Peacekeeping*, 27/4, 586-616.
- APSA. (2020). American Political Science Association Annual Meeting Online Program. <https://connect.apsanet.org/apsa2020/online-program/>
- Asal, V., Avdan, N. ve Shuaibi, N. (2020). "Women Too: Explaining Gender Ideologies of Ethnopolitical Organizations", *Studies in Conflict & Terrorism*, 1-18.
- Avdan, N. ve Clayton, W. (2018). "The big, the bad, and the dangerous: public perceptions and terrorism", *Dynamics of Asymmetric Conflict*, 11/1, 3-25.
- Aydın Çakır, A. ve Arkan Akdağ, G. (2017). "An empirical analysis of the change in Turkish foreign policy under the AKP government", *Turkish Studies*, 18/2, 334-357.
- Aydın, M. ve Dizdaroğlu, C. (2019). "Türkiye'de Uluslararası İlişkiler: TRIP 2018 Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası İlişkiler / International Relations*, 16/64, 3-28.
- Aydinli, E. (2020). Methodology as a Lingua Franca in International Relations: Peripheral Self-reflections on Dialogue with the Core. *The Chinese Journal of International Politics*, 13/2, 287-312.
- Aydinli, E., & Mathews, J. (2020). Searching for Larger Status in Global Politics: Internationalization of Higher Education in Turkey. *Journal of Studies in International Education*, 1028315320932325.
- Aydinli, E. ve Tuzuner, M. (2011). "Quantifying intelligence cooperation: The United States International Intelligence Behavior (USIIB) dataset", *Journal of Peace Research*, 48/5, 673-682.
- Bacik, G. ve Coskun, B. (2011). "The PKK problem: Explaining Turkey's failure to develop a political solution", *Studies in Conflict & Terrorism*, 34/3, 248-265.
- Balas, A., Owsiak, A. ve Diehl, P. (2012). "Demanding peace: the impact of prevailing conflict on the shift from peacekeeping to peacebuilding", *Peace & Change*, 37/2, 195-226.
- Bayer, R. (2006). Diplomatic Exchange Data set, v2006.1. <http://correlatesofwar.org>.
- Bayer, R. (2010). "Peaceful transitions and democracy", *Journal of Peace Research*, 47/5, 535-546.
- Bilgin, P. (2008). Thinking Past 'Western'IR?. *Third World Quarterly*, 29(1), 5-23.
- Bilgin, P. (2020). Opening up international relations, or: how I learned to stop worrying and love non-Western IR. In *Handbook of Critical International Relations*. Edward Elgar Publishing.
- Buhaug, H. ve Gleditsch, K. (2008). "Contagion or confusion? Why conflicts cluster in space", *International Studies Quarterly*, 52/2, 215-233.
- Cederman, L., Gleditsch, K., Salehyan, I. ve Wucherpfennig, J. (2013). "Transborder ethnic kin and civil war", *International Organization*, 67/2, 389-410.
- Cil, D., Fjelde, H., Hultman, L. ve Nilsson, D. (2020). "Mapping blue helmets: Introducing the geocoded peacekeeping operations (geo-pko) dataset", *Journal of Peace Research*, 57/2, 360-370.
- Collier, P. ve Hoeffler, A. (2004). "Greed and grievance in civil war", *Oxford economic papers*, 56/4, 563-595.
- Coppedge, M., Gerring, J. Lindberg, S., Skaaning, S., Teorell, J., Altman, D., Bernhard, M., et al. (2017). "VDem [country-year/country-date] Dataset v7. 1. Varieties of democracy (V-Dem) project".
- Fearon, J. ve Laitin, D. (2003). "Ethnicity, insurgency, and civil war", *American political science review*, 97/1, 75-90.
- Forsberg, E. (2008). "Polarization and ethnic conflict in a widened strategic setting." *Journal of Peace Research*, 45/2, 283-300.

- Gates, S. (2002). "Recruitment and Allegiance: The Microfoundations of Rebellion." *Journal of Conflict Resolution*, 46/1, 111-30.
- Ghosh, F., Palmer, G. ve Bremer, S. (2004). "The MID3 data set, 1993–2001: Procedures, coding rules, and description", *Conflict management and peace science*, 21/2, 133-154.
- Gleditsch, N., Wallensteen, P., Eriksson, M., Sollenberg, M. ve Strand, H. (2002). 'Armed Conflict 1946–2001: A New Dataset', *Journal of Peace Research*, 39/5, 615–637.
- Goemans, H., Gleditsch, K. ve Chiozza, G. (2009). "Introducing Archigos: A dataset of political leaders." *Journal of Peace research*, 46/2, 269-283.
- Gokce, O. ve Hatipoglu, E. (2019). "Global Energy Relations Dataset: An Introduction," *2019 International Studies Association Midwest Konferansı*, St. Louis, ABD 22-23 Kasım 2019.
- Gokce, O. Hatipoglu, E., ve Soytaş, M. (2020). "Energy Interdependence and Interstate Conflict," *ISA Midwest Konferansı'nda sunuldu*. St; Louis, ABDGTD. (2018). Global Terrorism Dataset. <http://www.start.umd.edu/gtd/>
- Hayes, G. (1997). "Canada as a middle power: the case of peacekeeping". *Niche Diplomacy* (Ed: A. F. Cooper), Palgrave Macmillan, London.
- Henke, M. (2019). "UN fatalities 1948–2015: A new dataset", *Conflict Management and Peace Science*, 36/4, 425-442.
- Horowitz, D. (2000). *Ethnic Groups in Conflict*, 2. Baskı, University of California Press, Berkeley and Los Angeles.
- Humphreys, M. ve Weinstein, J. (2008). "Who Fights? The Determinants of Participation in Civil War", *American Journal of Political Science*, 52/2, 436-55.
- Jagers, K. ve Gurr, T. (1995). "Tracking democracy's third wave with the Polity III data", *Journal of peace research*, 32/4, 469-482.
- Kadioğlu, İ. A. (2019). "The Oslo Talks: Revealing the Turkish Government's Secret Negotiations with the PKK." *Studies in Conflict & Terrorism*, 42/10, 915-933.
- Kalyvas, S. (2006). *The logic of violence in civil war*. Cambridge University Press.
- Kathman, J. (2013). "United Nations peacekeeping personnel commitments, 1990–2011." *Conflict Management and Peace Science*, 30/5, 532-549.
- Kibris, A. (2020). "The Geo-Temporal Evolution of Violence in Civil Conflicts", *Journal of Peace Research*. Online First.
- Ko, S. (2012). "Korea's middle power activism and peacekeeping operations." *Asia Europe Journal*, 10/4, 287-299.
- Köstem, S. ve Şen, Ö. F. (2020). "International Political Economy in Turkey: The Evolution and Current State of a Maturing Subfield", *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 17/66, 77-91.
- Lake, D. A. ve Rothchild, D. (1998). "Spreading fear: The genesis of transnational ethnic conflict". *The International Spread of Ethnic Conflict* (Ed: D. A. Lake ve D. Rothchild), Princeton University Press, Princeton, NJ.
- Lane, M. (2016). "The Intrastate Contagion of Ethnic Civil War", *Journal of Politics*, 78/2, 396-410.
- Lyall, J., (2009) "Does indiscriminate violence incite insurgent attacks? Evidence from Chechnya." *Journal of Conflict Resolution*, 53/3, 331-362.
- Lemke, D. (2008). "Power politics and wars without states.", *American Journal of Political Science*, 52/4, 774-786.
- Lyall, J. M. (2009). "Does Indiscriminate Violence Incite Insurgent Attacks? Evidence from Chechnya", *Journal of Conflict Resolution*, 53/3, 31-362.
- Maliniak, D., Peterson, S., Powers, R. ve Tierney, M. J. (2017). TRIP 2017 Faculty Survey. Teaching, Research, and International Policy Project. <https://trip.wm.edu/>.
- Mason, T. D. (2004). *Caught in the Crossfire: Revolution, Repression, and the Rational Peasant*, Rowman & Littlefield, New York.
- Maoz, Z. ve San-Akca, B. (2012). "Rivalry and state support of non-state armed groups (NAGs), 1946–2001", *International Studies Quarterly*, 56 /4, 720-734.

- Nemeth, S. C., ve Mauslein, J. A. (2019). "Geography and the Certainty of Terrorism Event Coding", *Journal of Global Security Studies*, 4/2, 227-240.
- Olsson, L. ve Möller, F. (2013). "Data on women's participation in UN, EU, and OSCE field missions: trends, possibilities, and problems", *International Interactions*, 39/4, 587-600.
- Palmer, G., Orazio, V., Kenwick, M. ve Lane, M. (2015). "The MID4 dataset, 2002–2010: Procedures, coding rules and description", *Conflict Management and Peace Science*, 32/2, 222-242.
- Pettersson, T., Högladh, S. ve Öberg, M. (2019). "Organized violence, 1989–2018 and peace agreements", *Journal of Peace Research*, 56/4, 589-603.
- Salehyan, I. ve Gleditsch, K. S. (2007). "Refugees and the Spread of Civil War", *International Organization*, 60/2, 335-66.
- San-Akca, B. (2016). *States in Disguise: Causes of State Support for Rebel Groups*, Oxford University Press, New York.
- Singer, J. D. ve Small, M. (1972). *The wages of war, 1816-1965: a statistical handbook*, John Wiley & Sons, New Jersey.
- Somer, M. (2014). "Theory-consuming or Theory-producing?: Studying Turkey as a Theory-developing Critical Case", *Turkish Studies*, 15/4, 571-588.
- Stasavage, D. (2010). "When distance mattered: geographic scale and the development of European representative assemblies", *American Political Science Review*, 104/4, 625-643.
- Tezcur, G. M. (2015). "Ordinary people, extraordinary risks: Participation in an ethnic rebellion", *American Political Science Review*, 110/2, 247-264.
- Tilly, C. (2003). *The Politics of Collective Violence*, Cambridge University Press, New York.
- Tokdemir, E., & Akcinaroglu, S. (2016). Reputation of Terror Groups Dataset: Measuring popularity of terror groups. *Journal of Peace Research*, 53(2), 268-277.
- Unal, M. C. (2014). "Strategist or pragmatist: A challenging look at Ocalan's retrospective classification and definition of PKK's strategic periods between 1973 and 2012", *Terrorism and Political Violence*, 26/3, 419-448.
- Yalçinkaya, H., Hatipoğlu, E., Açar, D. A. ve Çelikpala, M. (2018). "Turkish efforts in peacekeeping and the introduction of the TUBAKOV dataset: an exploratory analysis.", *International Peacekeeping*, 25/4, 475-496.
- Weidmann, N. B. (2015). "Communication Networks and the Transnational Spread of Ethnic Conflict". *Journal of Peace Research*, 52/3, 285-296
- Weinstein, J. M. (2007). *Inside Rebellion*, Cambridge University Press, New York.
- Wimmer, A. (2013). *Waves of War: Nationalism, State Formation, and Ethnic Exclusion in the Modern World*. Cambridge University Press, New York.

### **Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)**

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).